

Οί μύθοι του άσπισμοϋ μένουνε. 'Η' Αριστερά αλλάζει

Οί οικονομικές κρίσεις της καπιταλιστικής παραγωγής παρουσιάζονται ξανά και ξανά από τότε που υπάρχει και κυριαρχεί ο καπιταλισμός. Ξανά και ξανά εμφανίζονται μαζί με τις κρίσεις και οι θεωρίες για τό πώς η οικονομία θά ανακάμψει, χωρίς φυσικά κοινωνικές καταστροφές, χωρίς νά όξινθούν οι κοινωνικές συγκρούσεις, χωρίς νά διαταραχθεί ή έθνική ενότητα και συνοχή. Χωρίς νά διαταραχθεί δηλαδή ή συναίνεση προς την καπιταλιστική έξουσία.

Τήν εποχή του Μάρξ ύπήρχαν κάποιοι πού έλεγαν πώς για νά ξεπεραστεί ή κρίση πρέπει νά αύξηθούν οι μισθοί των εργαζομένων. Τέτοιος αύξησης θά αναθέρμαναν τή ζήτηση και θά κινούσαν και πάλι όλη την οικονομία. Τόσο άπλή λύση και νά μή γίνεται!

Η θεωρία αυτή των «ύψηλών μισθών», (πού όμως κανείς ποτέ δέν τούς βλέπει, αλλά μόνο άκούει γι' αυτούς) έκανε τον Μάρξ νά πει, έναν αιώνα πριν: «Αν όμως, για νά δώσουν στην ταυτολογία αυτή (ότι οι κρίσεις προέρχονται από την έλλειψη μιάς ζήτησης ικανής νά πληρώσει) μιάν επίφαση βαθύτερης δικαιολόγησης, μάς πούν ότι ή εργατική τάξη παίρνει ένα πάρα πολύ μικρό μέρος του προϊόντος της, και

πώς επομένως τό κακό μποεί νά θεραπευθεί, όταν ή εργατική τάξη πάρει μεγαλύτερο μερτικό απ' αυτό, όταν δηλαδή ο μισθός τους αύξηθεί, τότε άρκει νά παρατηρήσουμε μόνο πώς κάθε φορά οι κρίσεις προετοιμάζονται από μιά περίοδο, όπου ανεβαίνει γενικά ο μισθός εργασίας και ή εργατική τάξη παίρνει πράγματι μεγαλύτερη μερίδα από τό μέρος εκείνο του χρονιάτικου προϊόντος πού προορίζεται για την κατανάλωση. Αντίθετα ή περίοδος αυτή θά πρεπε από την άποψη των ιπποτών αυτών του ύγειους και «άπλου» (!) λογικού ν' απομακρύνει την κρίση. Φαίνεται λοιπόν ότι ή κεφαλαιοκρατική παραγωγή περικλείει όρους ανεξάρτητους από την καλή ή κακή θέληση, πού τή σχετική εκείνη ευμερία της εργατικής τάξης την επιτρέπουν μόνο για μιά στιγμή και μάλιστα μόνο σαν τό πουλί της καταγιδας πού μηνάει την κρίση» (*Τό Κεφάλαιο II*, σ. 41).

Πολλά χρόνια μετά, όταν ή παγκόσμια αγορά μαστιζόταν από την κρίση του 1929, ένας γερμανός σοσιαλδημοκράτης θεωρητικός, ο Ταρνου, θά ξανακάνει επίκαιρη τή θεωρία αυτή των μισθών: Καταπολεμώντας τή φτώχεια, έλεγε, αύξάνοντας τούς μισθούς, ή οικονομία μας θά

ανακάμψει.

Τή θεωρία του Ταρνου ανασκεύασαν, την εποχή εκείνη, οι θεωρητικοί του Κομμουνιστικού Κόμματος Γερμανίας: «Ο Ταρνου «ξεχνάει» μόνο μιά «λεπτομέρεια», ότι δηλαδή οι κεφαλαιοκράτες παράγουν μέ στόχο τό κέρδος κι όχι για νά ικανοποιήσουν τις ανάγκες των εργατών. Ο καπιταλιστής δέν έχει ανάγκη γενικά νά διαθέσει τά έμπορεύματά του, αλλά νά τά διαθέσει μέ τέτοιο τρόπο ώστε νά μπορέσει νά πραγματοποιήσει την ύπεραξία πού περιέχεται σ' αυτά και ή όποία έχει παραχθεί από τούς εργατές. Έχει δει κανείς ποτέ κανένα καπιταλιστή ο όποιος νά διαθέτει τά έμπορεύματά του μέ τό νά δίνει χρήματα στους καταναλωτές για νά αγοράσουν αυτά τά έμπορεύματα; Η άπλοϊκή επιχειρηματολογία του Ταρνου, ότι δήθεν είναι στό συμφέρον των καπιταλιστών νά αύξήσουν τούς μισθούς, δέν είναι στην πραγματικότητα καθόλου άπλοϊκή. Δέν προορίζεται για τούς καπιταλιστές αλλά για τούς εργατές. Για νά αποδεχθούν οι εργατές την «ορθολογικοποίηση» της παραγωγής και την αύξηση της παραγωγικότητας, πρέπει πρώτα νά πεισθούν ότι οι ύψηλοί μισθοί συμφέρουν και τούς καπιταλιστές, ότι οι καπιταλιστές θά

αύξήσουν όπωσδήποτε τούς μισθούς αν αύξηθεί ή παραγωγικότητα». (Α. Goldschmidt, K.A. Wittfogel: *Arbeitschulung*, Βερολίνο 1930).

Από τότε περάσανε αρκετά χρόνια, και νά πού πάλι ή έξουσία, έμβαθύνοντας αυτή τή φορά στον Keynes, μίλησε ξανά για αναθέρμανση της οικονομίας μετά τις αύξήσεις πού έγιναν στους μισθούς τό 1981-2.

Βέβαια ή οικονομία δέν αναθερμάνθηκε. Ούτε οι μισθοί θά ανεβούν άλλο, τό 1983. Αντίθετα φαίνεται ότι θά μειωθούν. Η έξουσία εγκατέλειψε έτσι εύσχημα τή θεωρία των «ύψηλών μισθών».

Η σκυτάλη πέρασε έτσι σε άλλα χέρια. Στην παραδοσιακή 'Αριστερά. Τό 11ο Συνέδριο του ΚΚΕ θά αποφανθεί λοιπόν: «Νά βελτιωθεί τό επίπεδο ζωής των εργαζομένων για νά διευκολυνθεί ή έξοδος από την κρίση. Μέ μιά πολιτική πού αύξάνει τή λαϊκή κατανάλωση, ικανοποιεί τις συλλογικές κοινωνικές ανάγκες και μειώνει την ανεργία. **Και μιά τέτοια πολιτική μπορεί άμεσα νά μπει σε εφαρμογή**». (ντοκουμέντα σελ. 51).

Φαίνεται λοιπόν πώς αυτό πού αλλάζει δέν είναι οι μύθοι αλλά ή 'Αριστερά.

Γιάννης Μηλιός